

HƯỚNG DẪN HỌC KỸ NĂNG NGHE – NÓI – ĐỌC – VIẾT

(Áp dụng cho trẻ tiếp cận tiếng anh từ 5 tuổi trở lên)

Với lộ trình trẻ học ngoại ngữ từ nhỏ thì cha mẹ cần hướng tới việc học hoàn thiện đủ 4 kỹ năng **NGHE - NÓI- ĐỌC- VIẾT**. Đối với phương pháp này thì cha mẹ không biết ngoại ngữ hoàn toàn có thể hướng dẫn cho con học và hoàn toàn có thể thành công, sự thành công ở mức độ nào phụ thuộc vào sự đồng hành của cha mẹ.

Bước 1: Tìm các kênh, học liệu phù hợp với lứa tuổi của bé và tùy theo sở thích. Một số kênh gợi ý như: Bounce Patrol, ABC - All Babies Channel, Gogo, Singing, Pinkfong, Super Simple TV, Baby Bus, Little Fox, Cocomelon...

Cha mẹ có thể tìm thêm nhiều nguồn nghe khác nữa, có rất nhiều trên mạng, nghe xem miễn phí.

Tuy là các kênh hoặc phim nghe này nó phù hợp cho trẻ dưới 5 tuổi ở các nước bản ngữ, nhưng ở nước ta khi các con học tiếng Anh là một ngoại ngữ thì dù trên 5 tuổi mới tiếp cận với tiếng Anh thì cũng phải nghe từ những thứ đơn giản nhất, dễ nhất.

Bước 2: Triển khai kỹ năng **NGHE**

Lựa chọn một số kênh, một số video để xem thôi, đừng tham xem nhiều loại sẽ loãng. Nghe phải kết hợp với xem để liên kết giữa âm thanh với ngữ cảnh từ đó sẽ hiểu hành động và hiểu nội dung để ghi nhớ tự nhiên. Cứ cho trẻ nghe – xem trước rồi mới cho nghe thụ động chính nội dung đã được xem nghe đó.

Không cho xem lan man, không xem quá nhiều kênh, quá nhiều video cùng lúc để tránh loãng nội dung và bé dễ xao nhãng. Để tránh những tác hại không mong muốn cho trẻ thì cha mẹ cần tạo ra những hoạt động, trò chơi, cho trẻ vừa chơi vừa xem Tivi, nếu có thể hãy cố gắng chơi với con ở giai đoạn đầu cho xem để hình thành thói quen không quá tập chung vào màn hình. Khi thành thói quen rồi thì bé chỉ chơi thôi, không có chăm chăm nhìn tivi

nữa, đoạn nào hay thì con sẽ dòm lên xem tí xong lại bắt đầu tiếp tục trò chơi dang dở của mình.

Cha mẹ cần lựa chọn những chủ đề mà con thích để tạo hứng thú cho trẻ. Có những nội dung cùng chủ đề nhưng được thiết kế theo nhiều cách khác nhau. Ví dụ cùng một chủ đề về chữ cái nhưng có bé thích học qua học qua bài hát, có bé thích qua kể chuyện,... Đảm bảo tiêu chí kiến thức chung về màu sắc, chữ số, chữ cái, feeling. Giai đoạn trẻ còn nhỏ thì người giáo viên tốt nhất chính là cha mẹ chúng.

Quá trình xem cần chia nhỏ thời gian lặp lại để giảm tác hại cho mắt trẻ.

Có thể lặp lại việc nghe bằng loa nhiều lần trong ngày nếu không mở Tivi. Việc này sẽ làm tái hiện trong đầu các bé ngữ cảnh đã xem bằng việc nghe thụ động.

Có thể tương tác với trẻ những nội dung đã được xem nếu cha mẹ có năng lực tiếng Anh tốt. Cha mẹ kiên trì duy trì thì hiệu quả sẽ rất nhanh, có điều cha mẹ không được nóng vội mà ép trẻ, nguyên tắc phải làm sao cho trẻ hấp thụ ngoại ngữ một cách thoải mái nhất. Mỗi nội dung dù ngắn hay dài tùy theo sắp xếp thời gian nên được lặp đi lặp lại ít nhất 1 tuần để ngấm sâu.

Sau khi hoàn thành mục một nội dung, cho trẻ tiếp tục bằng một video mới với chủ đề mới hoặc nâng cao kiến thức đi lên. Cái này không hề khó bởi ba mẹ cần bồi vốn tiếng Việt cho con thế nào thì tiếng Anh y như vậy. Tiếp tục lặp lại các bước như nội dung trước cho video mới này.

Cứ mỗi tuần hoặc lâu hơn lại có thêm một video với nội dung mới, bé sẽ có thêm lựa chọn video để học. Trường hợp bé chưa chịu tiếp nhận video mới thì mình hay ngồi xem cùng con, nghe cùng con.

Trong giai đoạn này không ép buộc trẻ tham gia đối thoại hay lặp lại lời thoại cũng như nội dung đang nghe vì dễ gây mất hứng, nản. Khi nào trẻ tích đủ về lượng tự khắc sẽ xuất bản đầu ra. Giai đoạn này con cần nhìn, nghe, học hỏi tình huống, cách giao tiếp qua nét mặt hoặc cử chỉ qua... các nhân vật trên TV trước khi bắt đầu giai đoạn nói.

Không can thiệp để chỉnh âm giọng cho trẻ, trẻ tự biết điều chỉnh. Nhiệm vụ chính của mình lúc này chỉ cần kiểm kênh tiếng Anh nói giọng rõ ràng, nội dung lành mạnh để nghe và xem là được.

Có nhiều cha mẹ lo lắng về việc xem Tivi nhiều hại mắt hoặc con nghiện xem. Đúng là vấn đề này vẫn thường gây ra những tranh luận trái chiều, vì nó ảnh hưởng trực tiếp đến con trẻ, nên trong quá trình đồng hành cùng con cha mẹ cần lưu ý vấn đề này, nhưng chủ yếu vẫn là cách cha mẹ áp dụng chứ vấn đề không đến từ con trẻ, cha mẹ cần có những nguyên tắc để tạo thói quen cho trẻ, cho xem gì, xem bao lâu, xem như thế nào là cha mẹ thiết lập và kiên định theo thì trẻ tự hiểu và dần hình thành thói quen. Khi trẻ mới xem chúng thường sẽ hứng thú và hay tập trung xem thì tốt nhất cha mẹ tạo cho chúng môi trường vui chơi, hoặc chơi với con thì trẻ sẽ không quá tập chung vào Tivi nữa. Ngoài ra khi xem đi xem lại các video trẻ hiểu nội dung rồi cũng dần dần không để ý đến Tivi nữa, lúc đó tivi cũng chỉ giống như cái đài phát thanh, chỉ khi nào có cái gì hấp dẫn chúng mới xem. Khi đạt được như vậy thì cha mẹ không phải lo lắng nữa, thoải mái mở Tivi. Đương nhiên không phải đứa trẻ nào cũng như vậy, sẽ có trường hợp trẻ không hợp tác, cứ dán mắt vào màn hình thì đành áp dụng phương pháp khác bằng cách cho xem trong khoảng thời gian quy định rồi tắt đi, cho nghe lại bằng loa, hoặc có trường hợp trẻ mắc các bệnh về mắt thì cha mẹ cần chống chỉ định cho xem cho tới khi đi khám bác sĩ và sẽ có tư vấn của bác sĩ. Ngoài ra vấn đề xem tivi còn phụ thuộc quan điểm của cha mẹ, mỗi gia đình sẽ có những quan điểm riêng để áp dụng, và chúng ta có thể linh hoạt vận dụng để tạo ra những cách phù hợp với quan điểm mỗi gia đình. Riêng về MP3 rất khuyến khích cha mẹ mở hàng ngày, trong mọi khung giờ rảnh nếu không dùng Tivi để bé tiếp tục sống trong môi trường tiếng Anh nhiều hơn.

Bước 3: Triển khai kỹ năng NÓI

Trẻ nói được vào thời điểm nào phụ thuộc vào lượng hấp thụ đầu vào, khi tích đủ về lượng trẻ sẽ tự bật nói được, thường thì ở độ tuổi này trẻ bật nói sẽ nói được thành câu đơn giản luôn chứ không nói từng từ như trẻ mới biết nói học ngoại ngữ. Thường thì đối tượng trẻ từ 5 tuổi trở lên chúng ta cho trẻ học nghe – đọc tích cực đều đặn thì khoảng từ 1-1.5 năm là có thể bật nói được những câu đơn giản, mặc dù học theo phương pháp này trẻ tích lũy được từ vựng khá nhiều nhưng kỹ năng nói vẫn hạn chế vì chưa đủ khả năng phản xạ, do vậy có thể trẻ biết nhiều từ vựng nhưng nói chưa thạo, cần rèn luyện kỹ năng nói thêm hoặc muốn nhanh thì có thể tham gia các khoá học online với giáo viên bản ngữ để tăng khả năng phản xạ và biết cách sử dụng từ để tương tác. Ngoài ra vì chúng ta cho con học một ngoại ngữ do vậy không có môi trường bản ngữ, quá trình tích lũy để nói có thể sẽ kéo dài. Việc con nghe xem bao nhiêu giờ mỗi ngày cũng quyết định đến thời gian con có thể nói được. Nên cha mẹ cứ yên tâm con chưa nói được vì chưa tích đủ về lượng, và quá trình tích lũy vẫn được bộ não của trẻ hấp thụ tích cực qua việc xem nghe, đọc đến một thời điểm thích hợp trẻ sẽ bắt đầu nói. Trẻ nói tiếng Anh được hay không là phụ thuộc rất lớn vào môi trường tiếng Anh được cấp đủ hay không? Cách ba mẹ cho bé nghe và xem, đọc có đúng hay không mà thôi, nếu cứ đúng phương pháp thì sớm hay muộn trẻ cũng sẽ nói được khi tích đủ lượng.

Nói tiếng anh sẽ có hai loại: nói một chiều và nói tương tác hai chiều. Tùy theo nhu cầu của người học sẽ có sự ưu tiên và sự tập chung vào cái nào trước cái nào sau, đối với nói một chiều thì trẻ hoàn toàn có thể tự học được, đối với nói tương tác hai chiều thì bắt buộc phải có người tương tác cùng, và tùy theo điều kiện cha mẹ sẽ có những lựa chọn phù hợp.

Lúc trẻ đã có thể nghe, nói và đọc được tiếng Anh, hiểu được tiếng Anh thì tiếp tục cho trẻ chinh phục viết tiếng Anh hoặc có thể cho trẻ học viết tiếng anh song song với việc đọc, nghĩa là với tuổi này hoàn toàn có thể cho trẻ học song song các kỹ năng nếu có thời gian.

Bước 4: Triển khai kỹ năng **ĐỌC**

Bình thường theo lộ trình học tự nhiên chỉ áp dụng cho trẻ dưới 5 tuổi thì sau bước nghe là các con sẽ nói trước, nhưng do quy trình này dành cho trẻ mới tiếp cận tiếng Anh từ 5 tuổi đã muộn để áp dụng phương pháp thuận theo tự nhiên, nên cho trẻ học đọc sau khi học nghe, hoặc học nghe – đọc song song đều được, mục đích để tăng cường cho việc học nhanh hơn, và phù hợp với độ tuổi này. Theo phương pháp dành cho tuổi này thì kỹ năng đọc là rất quan trọng giúp trẻ tăng cường vốn từ vựng nhanh chóng lại có thể học phát âm khi đọc thành tiếng, việc tích lũy từ vựng nó sẽ quyết định cho việc trẻ nói sớm hay muộn. Đọc được chia làm hai phần: Tập đọc (đọc vẹt và đọc trơn) và đọc hiểu. Tập đọc có thể học qua các App hay các kênh trên youtube, còn đọc hiểu thì nên dùng các tài liệu sách bản ngữ, đọc hiểu thường gây khó khăn cho cha mẹ đồng hành cùng con do cần có chuyên môn, nghiệp vụ sư phạm mới đáp ứng được, cha mẹ chỉ có thể hỗ trợ khi con học trình độ thấp, với cha mẹ không biết tiếng Anh thì chắc chắn không hỗ trợ được gì về đọc hiểu. Cần lưu ý trong quá trình còn học đọc cha mẹ tuyệt đối không được chỉnh âm cho con, nếu thấy chưa khớp với giọng người bản ngữ thì bảo con nghe lại rồi đọc lại là được, hoặc đọc lặp đi lặp lại con sẽ tự điều chỉnh.

Bước 5: Triển khai kỹ năng **VIẾT**

Viết được chia làm hai phần: Viết lại và viết luận. Viết lại như kiểu trẻ học tiếng bản ngữ là tô chữ, nhìn viết lại, nghe viết lại để rèn chữ viết và thuộc cách viết chữ. Viết luận là năng lực cao hơn khi trẻ có sẵn từ vựng, ngữ pháp, liên kết câu từ, tư duy văn phạm để tự viết thành bài tiểu luận theo đề bài.

Với việc trẻ học ba kỹ năng nghe – đọc – nói đã tích lũy được nền tảng ngôn ngữ cơ bản, sự chuẩn bị này giúp cho việc học kỹ năng viết trở nên dễ dàng hơn rất nhiều.

Với hai kỹ năng đọc và viết cha mẹ có thể tìm các tài liệu sách giáo trình bản ngữ để con học kết hợp với tìm giáo viên hỗ trợ việc học cho con học theo lộ trình bài bản vì hầu hết

cha mẹ đều không thể giúp con về chuyên môn, mà hai kỹ năng này con tự học thì cũng rất khó để học tốt. Nhiệm vụ chính của cha mẹ là đóng vai trò đi cùng con, hỗ trợ, hướng dẫn con cách khai thác kiến thức nếu có vướng mắc chứ không thể thay thế được hoàn toàn vai trò của giáo viên.

Các App và chương trình hỗ trợ cho kỹ năng Đọc và Viết

Có khá nhiều app có thể sử dụng để hỗ trợ trong quá trình học để nâng cao việc đọc: Razkid, Egg reading, starfall, Epic, Khan Kids (free),.. hay có thể xem các kênh Youtube. Razkid được rất nhiều cha mẹ sử dụng và được đánh giá cao trong số này vì có thiết kế lộ trình bài học trong tài khoản giáo viên để ba mẹ bám theo khung giáo trình từ mẫu giáo cho cả việc học đọc, đọc hiểu và học viết có cả bài tập để làm.

Kết hợp một phần chương trình Homeschooling của Mỹ

Tuỳ theo mục tiêu của mỗi người học sẽ có những chương trình để nâng cao trình tiếng Anh, có người thích cho con theo chương trình Homeschooling bằng việc làm sách nhiều, có người thì thích cho con theo chương trình Homeschooling bằng việc luyện nghe nói theo các khoá học online, có người thì thích cho con theo chương trình Homeschooling bằng việc luyện nghe nói theo các khoá học online kết hợp với làm sách nhiều, mỗi cách tương ứng với mỗi mục tiêu của người học miễn sao cần duy trì để nâng cao trình độ học tiếng Anh cho con về sau này tránh bị "hụt hơi". Với sách thì cha mẹ cứ chọn những bộ sách giáo khoa chuẩn bản ngữ cho con học, có điều tuỳ theo trình độ cho con cày sách thấp hơn lớp con học ở Việt Nam từ 1-3 lớp, con học sẽ không bị nản vì khó. Nếu muốn học nghe nói với những kiến thức trong trường học Homeschooling thì chọn ACELLUS và ABEKA là 2 giáo trình phù hợp áp dụng cho bé. ACELLUS có video hỗ trợ của chuyên gia giảng dạy nhưng lại không có sách vở đi kèm. Sẽ khá cực cho ba mẹ nào không biết cách tổng hợp tài liệu hỗ trợ nếu chọn học ACELLUS. ABEKA là giáo trình đã bao gồm toàn bộ các học liệu sách vở kèm theo cũng như có sự hỗ trợ từ video của chuyên gia giảng dạy rất cao. Học theo ABEKA sẽ nặng hơn chương trình ACELLUS.

Như vậy với trẻ một ngoại ngữ từ 5 tuổi trở lên sẽ có sự điều chỉnh về các kỹ năng để phù hợp với lứa tuổi, giúp cho việc học diễn ra nhanh hơn, hiệu quả hơn. Có điều ở lứa tuổi lớn thì trẻ phải tới trường, phải học nhiều môn văn hoá khác nữa do vậy thời gian dành cho học tiếng Anh bị hạn chế và cần nỗ lực hơn nhất ở giai đoạn đầu, chỉ cần vượt qua giai đoạn đầu khoảng 3-6 tháng là sẽ duy trì được.